БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

142 (5034) | 1946 оной ию н 14, Воскресенье | сэн 20 мүнгэн

Үбhэ хуряалгые үргэн фронтоор ябуулая!

Үбhэхуряалга дээрэ социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэе

Республикын колхозууд үбhэ хуряалга ба силос даралгада ороод байна. Элбэг дэлбэг үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ шиидхэхы үдэрнүүд ерээ. Хүдөө ажалдахи шухала хүдэлмэринүүдэй нэгэн болохо үбhэхуряалгын ба силос дараха хүдэлмэриин амжалтануудhаа малажалай саашадаа хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэг шиидхэгдэнэ.

Таряахуряалгын эхилтэр үбhэхуряалга, мүн силос дараха түсэбөө саатагүй дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэжэ, үдэжэ байhан адуу малдаа үбhэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгэй ажахын ба политическэ удхашанарые ойлгоhон манай түрүү колхозууд, бригаданууд ба герасимовска звенонуудай членүүд энэ хүдэлмэриие эмхитэй гуримтайгаар эхилбэ. Мүн тэдэнэр үбhэхуряалгын түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, социалистическэ мүрысөөе үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлжэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые харуулжа байнад.

hаяхан Тарбагатайда хүдөө ажалай түрүүшүүлэй аймагай зүблөөн болобо. Энэ зүблөөндэ хабаадалсагшад хабарай тарилгын дүн, үбhэхуряалга болон силос даралгые үнгэргэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, адуу малдаа үбhэ тэжээл элбэг ехээр абаха, нёдондо жэлэй алдуу дабтахагүй гэhэн хүсэлэнтэйгөөр үбhэхуряалгада орохоор шиидэбэд. Тус аймагай «Красный партизан» «Искра», «Серп ба молот», Ворошиловай, Дзержинскиин ба Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта үбhэхуряалгын хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябажа эхилээ. Жэшээнь, Ворошиловай нэрэмжэтэ артелиин үбhэхуряалгада гараhан колхознигууд түрүүшынгээ үдэртэ 41 гектар сабшаба. «Искра» колхоз—6 га, Калининай нэрэмжэтэ артель—5 га сабшаад, тэрээнээ hайнаар хатаажа, саг болзор соонь hүрилhэн байна. Тиихэдээ хажууршад сабшалгаяа үргэлжэлжэ байhан ба тармалга, hүрилэлгэдэнь имагта үбгэд-хүгшэд болон залуушууд хабаадуулагдаба. Эндэ звено хоорондын тэрэшэлэн индивидуальна мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Энээнэйнь ашаар үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэдэг стахановецууд —колхознигууд үдэр ерэхэ тудам олошорно.

Үбhэхуряалга ба силос даралгада Кабанскын олонхи колхозууд ороо. Нюкскэ сельсоведэй 17 партсъездын нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин 60 гаран хажууршан өөhэд хоорондоо мүрысэжэ, үдэрэйнгөө нормые 110—125 процент хүртэр дүүргэнэ. 10 мянга шахуу адуу малтай «Коммунизм» колхоз (Сэлэнгын аймаг) үбhэхуряалгын түрүүшын үдэртэ 50 гаран гектар үбhэ сабшаба. Мүнөө хэдэн сенокосилканууд хадалан сабшалан дээгүүрэнь таhалдалгүй хүдэлмэрилжэ байна. Хамта дээрээ 65 колхозник үбhэхуряалгада хабаадалсаха зуураа, барандаа шахуу социалистическэ уялгануудые абаад, үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг стахановецуудай тоодо орожо эхилбэд. Энэ колхозой малажалай фермэнүүдтэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудай хүсөөр 120 тонно шэмэтэ силос дарагдаба.

Тус аймагай Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин членүүд үбhэхуряалга ба силос даралгые саг болзор соонь эхилжэ, үбhэ ногооной сэсэгтэй шэмэтэй байhан үедэнь хуряажа захалба. Малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудай хүсөөр 1100 центнер набша нэмаан суглуулагдажа, мүнөө силосовалагдаhан байха юм. Үбhэхуряалга ба силос даралгые саг болзор соонь эхилhэн энэ колхозой членүүд болбол аймагайнгаа бухы колхознигуудые адуу малдаа элбэг ехэ үбhэ тэжээлэй база байгуулхые уряалан хандаба. Энэ хандалга бэшэгынь аймагай бухы эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд бүримүhэн hайшааха зуураа үбhэхуряалга болон силос дараха, хүдэлмэри дээрэ социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна.

Бичуриин аймагай Бодонгуудай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ артелиин колхознигууд, тэндэхи коммунистнууд ба комсомолецуудай эдибхитэй хабаадалга ба хүтэлбэри доро 600 гектар сабшалангай талмай дээрэhээ модо шулууень сэбэрлэжэ, 2—3 дахин уhалалга хэжэ, үндэр баян ургаса туйлаба. Мүнөө эдэнэр 12 мянган центнер үбhэ, 200 тонно силос дараха зорилгын түлөө тэмсэжэ өөhэд хоорондоо социалистическэ мүрысөөе үдэр ерэхэ тудам бадаруулнад. Республикын түрүү колхозуудаар иимэ жэшээтэ баримтанууд яhала олон бии.

Гэбэшье, үбhэхуряалга ба силос даралгын темп хангалтатайгаар ябана гэхэ аргагүй байна. Юундэб гэхэдэ, республикын 23 хүдөөгэй аймагуудhаа оройдоо 14-ниинь үбhэхуряалгада оробо. Байгша оной июлиин 10-ай мэдээнэй ёhоор Кударын аймагай 25 колхозуудhаа миил 12 колхоз үбhэхуряалга эхилээ. Заиграйн аймагай 24 колхозуудhаа—14-ниинь ороо. Тэрэшэлэн Хэжэнгын аймагай 21 колхозуудhаа арайхан гэжэ 10 колхозынь үбhэхуряалга ба нэгэ колхозынь силос даралгада ороhон байна. Манай республикын колхозууд мүнөө жэлдэ 700 мянган тонно бүдүүн тэжээл ба 120 мянган тонно силос дараха түсэбтэй аад, мүнөө энээнэйнгээ нэгэшье хубиинь дүүргээгүй байhан ябадал хадаа энэ шухала хүдэлмэриин тон хангалтагүй байhаниие эли тодоор гэршэлнэ.

Дээрэ дурсагдаhан баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, олонхи аймагуудай колхозууд үбhэхуряалга ба силос даралгада ехээр гээгдэжэ ороhон ба үбhэ ногооной шэмэтэй байха үедэ хуряажа абаха хэрэгые тоодоггүй байhаниинь сэхэ элирнэ бэшэ гү? Хэжэнгын, Ториин, Яруунын, Заиграйн, Иволгын болон бусад аймагуудта үбhэхуряалга, силос даралгада хабаадажа байhан колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлхэ ажал эмхидхэгдээгүй байха юм. Тиимэ болохолоороо, нэрлэгдэhэн аймагуудай партийна, советскэ, малажалай болон газартаряалангай органууд хадаа үбhэхуряалгада ба силос даралгада ябаhан колхознигуудые урмашуулхын тулада тэдэнэй ажалта үдэрэйнь гол түлөөhэнэй хажуугаар хуряаhан, hүрилhэн үбhэнэйнь арбанай нэгэ хубиие, сенокосилкаар 40 гектарhаа дээшэ хуряагшадта гектар бүхэнэй 20 килограмм үбhэ, силос даралгада хүдэлмэрилhэн хүнүүдэй ажалта үдэр бүхэндэнь силос хэжэ дүүргэhэнэйнь hүүлээр 10—10 килограмм үбhэ үгэхэ гэhэн парти ба правительствын заабариие бухы колхознигуудай дунда тон үргэнөөр ойлгуулха ёhотой. Социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлхэ талаар тон бага эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байhанаа дары зогсоохо уялгатай.

«Республикын колхозуудаар үбhэхуряалга ба силос даралгын хангалтагүйгөөр ябажа байhан тухай» гаргаhан тогтоол соогоо ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол энэ хүдэлмэриие шангадхаха тушаа тодо hонор заабаринуудые үгэбэ. Аймагуудай партийна, советскэ, малажалай ба газартаряалангай органууд энэ тогтоолоор хараалагдаhан бухы хэмжээ-ябуулгануудые бүримүhэн бэелүүлжэ, үбhэхуряалга болон силос даралга дээрэ социалистическэ мүрысөөе үдэр ерэхэ тудам үргэдхэжэ, энэ хүдэлмэриие зохёогдоhон графигайнгаа ёhоор ябуулха үүргэтэй.

Үбhэхуряаха ба силос дараха түсэб хадаа бухы колхозуудаар таряахуряалга эхилтэр гансахан дүүргэгдэхэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэгдэхэ ёhотой.

Үбhэхуряалгада жэгдэрэн оробо

КАБАНСК. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхозууд үбhэхуряалгада жэгдэрэн оробо.

Тарилгын hүүлээр үбhэхуряалгада эрхимээр бэлэдхэhэн «17 партс"езд» колхоз аймаг соогоо эгээл түрүүлжэ үбhэндэ ороод, үхэр малдаа бата бэхи тэжээлэй база байгуулхын түлөө үдэр hүниие мэдэнгүй хүдэлмэрилжэ байна.

Мүнөө тус колхозой 50 гаран хажууршад үбhэхуряалгада ябажа, түрүүшын үдэрhөө эхилээд ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлана. Илангаяа нүхэд А. Залуцков, А. Трифонов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонуудай членүүд үдэр бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэжэ, эмхитэй ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябана.

ЗЭДЭ. (Телефоноор абтаба). Дэрэстэйн сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз июлиин 7-ой үдэр үбhэхуряалгада эдибхитэйгээр оробо.

Мүнөө тус колхозой членүүд 70—80 гектар сабшаба.

Мүн тэрэшэлэн эндэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үбhэхуряалгые эрхим шанартайгаар ба богонихон болзор соо дүүргэхэ гэhэн социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэглэрээ.

Д. ЦЫРЕМПИЛОВ

Газарай хүрьhэ шэнжэлхэнь

Бурят-Монголой культура ба экономикын научно шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэд Иркутска гүрэнэй университедэй профессор нүхэр Николаевай хүтэлбэри доро газарай хүрьhэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулхаар Түнхэнэй аймаг hаяхан гараба.

Энэ экспедици болбол тус газарай хүрьhэ шэнжэлхэ зуураа тэрээн тушаа тобшо тэды тэмдэглэлнүүдые бэшэхэ юм.

Гадна энэ экспедициин суглуулhан шэнжэлэлгын материалнууд саашадаа Бурят-Монголой газарай хүрьhэ шэнжэлхэ хүдэлмэриие ябуулха хэрэгтэнь профессор нүхэр Николаевта ехэхэн туhаламжа үзүүлхэ байна.

Республикын бүхы комсомолецууд ба залуушууд!

Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой комсомолецуудай хандаhан бэшэг

Хүндэтэ нүхэд, комсомолецууд ба залуушуул!

Сталинска шэнэ табанжэл соо манай республика болбол хүгжэнги ба ашаг шэмэ ехэтэй малажалтай республика болохо ёhотой. Энэ зорилгые бэеүүлхэ гол шухала условинуудай нэгэниинь хадаа адуу малдаа бата бэхи үбhэ тэжээлэй база байгуулха ябадал болоно гэжэ бидэнэр ойлгонхбди. Адууhа малдаа үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ тудам, адуу малай тоо толгой олошорхо байна, тэрээниие hайнаар тэжээхэдээ, адуу малhаа элбэг дэлбэг продукт абаха аргатай байнабди.

— Манай колхозой комсомолецууд болбол комсомольско суглаан дээрээ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, өөhэд дээрээ иимэнүүд уялгануудые даажа абаба гэбэл:

1. Хуряалга дээрэ ябаhан залуушуулай дунда бодото социалистическэ мүрысөөе эмхидхэжэ, залуушуудай түрүү үүргэнүүдээ бэелүүлхэ ябадалые хангаха. Бухы түрэлэй үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб бүримүhэн дүүргэхэ.

— 2. Үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хоёр залуушуулай звенонуудые эмдихэжэ, тэдэнэрэй түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ ябадалые хангаха, залуушуулай воскреснигүүдые хэжэ, түсэбhөө гадуур 150 центнерhээ доошо бэшэ үбhэ бэлэдхэхэ.

3. Үбhэхуряалгын үедэ комсомолецуудай хүсөөр 500 центнер набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ.

4. Силос дараха нэгэ яма бэлэдхэхэ ба августын 20 хүртэр 200 центнер үбhэ ногоо дараха.

Абаhан уялгануудаа дүүргэлтэ болгожо бидэнэр адуу малдаа тэжээл бэлэдхэхэ бригада, 15 комсомолецуудhаа бүридхэжэ эмхидхээбди. Энэ бригада комсомольско эхин организациин секретариин хүтэлбэри доро ябажа, 200 центнер шахуу набшаhата тэжээл бэлэдхэhэн ба мүн үбhэхуряалгада бэлэдхэжэ нэгэ сенокосилка, 2 морин тармуур заhабарилhан байнабди. Манай үнэтэ үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ энэ хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр оролсохын түлөө бидэнэр республикын колхозуудай комсомолецууд ба залуушуулда ханданабди.

Адуу малаа үбhэ тэжээлээр хүсэд хангаха ябадалые туйлая!

Комсомольско суглаанай даалгабаряар гараа табигшад: комсомольско эхин организациин секретарь—**Мункуев.** членүүд:

Шагдурова, Цыденжапова, Сохбоева, Жалсанов ба бусад.

Үбhэхуряалга ба силос даралга эхилбэ

НОВО-СЕЛЕГИНСК. Июлиин 10. (Телефоноор абтаба.) Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо эгээн түрүүлжэ үбhэхуряалгын хүдэлмэри эхилбэ. Мүнөө 60 гар хажууршан үбhэ сабшалга эхилбэ. Тус колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд болбол аймагайнгаа бухы колхознигуудые адууhа малдаа бата бэхи үбhэ тэжээлэй база байгуулха зорилготойгоор үбhэхуряалга болон силос дараха хүдэлмэриие парти ба правительствын тогтооhон болзор соо амжалтатайгаар үнгэргэхые уряалhан хандалга бэшэг гаргажа, аймагайнгаа газетын хуудаhанда толилбо.

Тус колхозойхид хадаа энэ хандалга бэшэг гаргаха эрхые өөhэдынгөө амжалтатай хүдэлмэреэр туйлаhан байгаа. Үбhэ хуряалгын түрүүшын хоёр үдэрэй туршада 40 тонно эрхим шанартай силос дарахаhаа гадна, 1100 центнер набша намаа суглуулжа дараба. Мүнөө 4 сенокосилка тус колхозой сабшалан дээрэ үдэр hүнигүй хүдэлмэрилжэ ябана.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой членүүдэй уряалые аймагай бусад колхозуудаар зүбшэн хэлсэжэ, тэндэ табигдаhан хэмжээ-ябуулгануудые бухы колхознигууд бүримүhэн hайшаахатаяа хамта, үбhэхуряалга ба силос дараха хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхэ нэгэн хүсэлэнтэй. Ново-Селенгинскын сомоной „Коммунизм" гэжэ хүдөө ажалай артелиин 15 хүнhээ бүридэhэн нэгэ бригада силос дараха хүдэлмэридэ ороод, даалгабарита нормоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тэрэшэлэн Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ, Жаргалантын сомоной Тельманай нэрэмжэтэ колхозууд үбhэхуряалга ба силос дараха хүдэлмэри эхилэнхэй.

Аймагай олонхи колхозуудта тарилгын талмайе, түбхын түрүүндэ үрэhэнэй участогуудые уhалха хүдэлмэри хаа-хаанагүй эрхилэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин 54 член тарилгынгаа талмайе уhалжа байха юм. Мүн 18 колхозник тарилгын хойноhоо харууhалга хэжэ, буртаг үрмэдэhэ түүбэрилнэ. Калининай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай 1 бригада үбhэхуряалгада ороо. Тэрэшэлэн коминтернын нэрэмжэтэ ба Ноёхоной сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин членүүд силос дараха болон үбhэ хуряаха хүдэлмэриие түрүүшын үдэрhээ эхилжэ эмхитэйгээр ябуулжа байна.

hаеын үдэрнүүдтэ аймагай бусад колхозууд үбhэхуряалга болон силос дараха хүдэлмэридэ жэгдэрэн орохоо байна. Мүнөө гол намагтай газарнуудые түүбэрилэн сабшаха хүдэлмэри бухы колхозуудаар эмхидхэгдээ.

С. ШАРАПОВ. ВКП(б)-гэй айкомой Секретарь.

ВКП(б)-гэй Обкомдо

ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айкомой нэгэдэхи секретарь байhан Номоев болон энэ аймагай бусад хэдэн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол партийна ба гүрэнэй жаяг заршамые бэхэжүүлхын орондо, советскэ хуули дүримые гүйсэдхэн бэелүүлхын түлөө тэмсэл хэхын орондо, өөhэдөө гэмтэ ябадалнуудые хэжэ, партийна ба гүрэнэй жаяг заршамуудые эбдэхэ, хорото ябадалнуудые үүсхэхэ, хонжоо наймаанай жэгшүүритэ аашануудые гаргаха ба аймагайнгаа колхозуудай хогшол зөөриень худал мэхээр саг үргэлжэ абаха гэхэ мэтын гэмтэ замда ороhониинь шалгалтаар тодоруулагдаба.

Номоев ба аймагай бусад хэдэн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хадаа аймагайнгаа колхозуудhаа элдэб зүйлэй продуктнуудые саг үргэлжэ, заримдаа түлөөhэгүйгөөр абаhан байгаа. Колхозуудhаа абаhан продуктнуудаа саашань рынок-дэлгүүр дээрэ абаашажа, хонжоо наймаанай үндэр сэнгээр Номоевой худалдадаг байhанайнь баримтанууд элирүүлэгдэбэ. Номоев хадаа эдэ гэмтэ ябадалнуудые хэхэдээ колхозуудай хэдэ-хэдэн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдhээ дэмжэлгэтэй байhан байна.

Номоев ба аймагай бусад хэдэхэдэн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол өөhэдынгөө жэгшүүритэй гэмтэ ябадалнуудые буглэн далдалха зорилготойгоор, партийна организацинуудта шүүмжэлгэ хэхэ ябадалые хабшажа, хорото аашануудыень элирүүлхэ хэрэгтэ hаад түбэг болохо бэе бэеэ үмөөрхэ бүлэг тогтооhон байха юм.

ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой **тогтоохонь:**

Гүрэнэй хуулинуудые эбдэн хазагайруулhан, хонжоо наймаа хэhэн, жэгшүүритэ мэхэ гохо гаргаhан ба колхозуудай хогшол зөөриень худал мэхээр абаhан гэмтэ ябадалнуудые үүсхэhэнэйнь түлөө, партийна ба гүрэнэй жаяг заршамые эбдэн хазагайруулhанайнь түлөө, ударидахы органуудые мэхэлhэн ба шүүмжэлгэ хэхэ ябадалые хабшаhананайнь түлөө, — ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айкомой нэгэдэхи секретарь байhан Номоев Роман Олзонович гэгшые ВКП(б)-гэй зэргэhээ гарган зайлуулха.

Гүрэнэй хуулинуудые хазагайруулhан ба Номоевой гэмтэ ябадалнуудые хэhэн тухай материалнуудыень мүрдэлгын органдо тэрэниие хуулиин харюусалгада хабаадуулхын тулада үгэхэ.

Хэжэнгын аймагай колхозуудта гэмгэ ябадалнуудые хэhэн баримтануудые ба колхозуудhаа хогшол зөөриинь худал мэхээр абажа байhан бухы баримтануудые hайнаар мүрдэжэ үзэхэ болон энэ хэрэгтэ сэхэ гэмтэй байгшадые хуулиин харюусалгада хабаадуулхые республикын прокуратурада даалгагдаба.

Дүршэлтэй адуушан

Хэжэнгын аймагай Доодо-Кударай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой адуушан нүхэр Ц. Гармаев олон жэлэй турша соо адуун hүрэгые үсхэбэрилжэ, ехэхэн дүй дүршэлтэй болобо. Адуу моридой харууhые зүбөөр эмхидхэжэ, тэдээндээ дуратайгаар, нариинаар хандадаг, зоотехническэ ба ветеринарна эрилтэнүүдые саг соонь бэелүүлдэг байhанай ашаар, нүхэр Гармаев нилээлгүй амжалтануудые туйлаhан байна. Жэшээлхэдэ, нүхэр Гармаев даажа байhан адуунайнгаа 34 толгой гүүнhээ 1946 оной апрель hараhаа хойшо 34 унага абажа, бүрин бүтэн тэнжээжэ шадаhан байха юм. Мүн 75 толгой гүүдые орооной камнаниин эхилhэнhээ хойшо эрхим hайн азарганuудта табиhан байна. Мүн азаргада табиhан гүүдээ тэмдэглээд, мориной товарна фермые даагшада тушаажа үгэдэг байhан дээрэhээ гүүдэйнгээ хэзээ ямар сагта унагалхыень мэдээд, тэдэниие саг үргэлжэ эрьежэ харууhалжа байдаг юм.

Нүхэр Гармаев адуун hүрэгөө тобир тарган байлгахые хүсэжэ, бэлшээриин газарые зүбөөр хэрэглэдэг, адуугаа гурба-дүрбэ дахин уhалдаг, үдэрэй халуунда хада гүбэй зүбшуулан, hалхи hүрюулжэ адуулдаг байна. Нүхэр Гармаевай ажалай амжалтануудhаа жэшээ абамаар.

Республикын ажаүйлэдбэри, зам харилсаан ба хэлхеэ-холбооной предприятинуудай хүдэлмэриин дүнгүүд

1946 оной июлиин 1-эй байдалаар.

№№ п/п	Гол hалбаринууд ба предприятинууд	Валова продукциин түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	
		Июнь соо	түрүүшын хахад жэл соо
1.	Паровозо-бүтээлгын завод	101,5	105,4
2.	Гүрэнэй завод	51,7	76,3
3.	Мяханай комбинат	145,5	131,6
4.	Механизированнэ шэлэй завод	155,7	108,9
5.	Суднэ заhабарилгын завод	126,8	101,4
6.	Зэдын комбинат	101,5	101,9
7.	Галуута Нуурай Рудо-Управлени	101,4	112,3
8.	„Бурмонголлес" трест	119,7	104,4
9.	Байкалорыбтрест	101,0	126,2
10.	„Росглавхлеб" трест	94,3	110,2
11.	„Маслопром" трест	128,0	98,8
12.	„Бурмонголстрой" трест	101,4	113,3
13.	Спиртын завод	237,2	217,4
14.	Ликеро-архиин завод	88,3	119,0
15.	Нютагай ажаүйлэдбэриин Министерствын предприятинууд	96,3	99,6
	(тэрэ тоодо үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар)	85,7	93,3
16.	Эдеэ-хоолой ажаүйлэдбэриин Министерствын предприятинууд	89,8	94,3
17.	Ажаүйлэдбэриин барилгын материалнуудай управлениин предприятинууд	184,6	153,6
18.	Нютагай түлишын ажаүйлэдбэриин предприятинууд	151,6	97,7
19.	Промкооперациин артельнүүдэй управлени	94,3	91,8
	(тэрэ тоодо үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар)	87,8	86,2
20.	Буркоопинсоюзай артельнүүд	102,2	97,8
21.	Байкало-Сэлэнгын пароходство	108,4	95,8
22.	Хэлхеэ-холбооной управлениин предприятинууд	106,6	103,2
23.	Зүүн-Сибириин түмэр замай Улан-Удын отделени (ашаа шэрэлгээр)	102,3	103,3
24.	Зүүн-Сибириин түмэр замай Галуута-Нуурай отделени (ашаа шэрэлгээр)	100,8	124,0

ҮНДЭГЭ ТУШААЛГАА ДҮҮРГЭБЭ

Мухар-Шэбэрэй аймагай Хара-шэбэрэй сомоной „Путь Октября" гэжэ ба Сагаан Шулуутайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд гүрэндөө үндэгэ тушааха энэ жэлэйнгээ уялгата даалгабари хүсэд дүүргэбэ. Иигэжэ энэ хоёр колхоз аймагайнгаа бусад колхозуудта hайн жэшээ харуулhан байна.

ССР Союзай Министрнүүдэй Советтэ

II. 1945 ОН СОО ХЭГДЭҺЭН: а) ГАЙХАМШАГ ИЗОБРЕТЕНИНҮҮД БА б) ҮЙЛЭДБЭРИИН АЖАЛАЙ МЕТОДУУДЫЕ ҮНДЭҺӨӨРЫНЬ ШЭНЭЛЭН ҺАЙЖАРУУЛҺАНАЙ ТҮЛӨӨ СТАЛИНСКА ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

(Үргэлжэлэл. Эхиниин 2-ой, 6-ай ба 7-ой номернуудта)

100.000—100.000 түхэригэй хэмжээтэй хоёрдохи шатын шангуул

7. **Жербин** Савва Михайловичта, **Рис** Владимир Федоровичто, **Репин**, Борис Михайловичта, **Кантор** Соломон Абрамовичта, Ленинэй нэрэмжэтэ Невскэ машинно-бүтээлгын заводой инженернүүдтэ,—металлургическэ ажаүйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэ хүсэ ехэтэ турбомашинануудай Эсэгэ оронойнгоо конструкцинуудые зохеоһоной түлөө.

8. **Зайчик** Герцель Ильичтэ, **Кристи** Михаил Константиновичта, **Левин** Кива Гершовичто, **Крейнес** Михаил Александровичта, Москвагай Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ дээдэ техническэ училищиин научна сотруднигуудта,—танкые жолоодохо шэнэ механизмуудай конструкциие зохёоһоной түлөө.

9. **Зелинский** Николай Дмитриевичтэ, академигтэ, Социалистическэ Ажалай Геройдо, **Шуйкин** Николай Ивановичта, **Новиков** Сергей Сергеевичтэ, СССР-эй Академи наукын органическа химиин Институдай научна сотруднигуудта,—һайхан үнэртэ углеводородуудые илган абаха шэнэ метод зохеон гаргаһанай түлөө.

10. **Кравец Торичан** Павловичта, СССР-эй Академи наукын член-корреспондентэ, **Гороховский** Юрий Николаевичта, **Гилев** Степан Семеновичто, **Черный** Игорь Николаевичта, **Бурмистров Феоктист** Лаврентьевичтэ, **Киреев** Георгий Ивановичта, Гүрэнэй оптическа институдай научна сотруднигуудта,—фотоимульсиин гэрэлдэ харалха хэмжээе тодорхойлхын шэнэ аргануудба приборнуудые зохеон гаргаһанай түлөө.

11. **Красильщиков** Петр Петровичто, **Свищев** Георгий Петровичто, П. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ Центральна аэрогидродинамическа институдай научна сотруднигуудта,—түргэн ябадалта самоледдуудай далинуудай шэнэ түхэлнүүдые зохеон гаргаһанай түлөө.

12. **Кузнецов** Виктор Ивановичта, **Либуркин** Залман Шевелевичтэ, судно-бүтээлгын ажаүйлэдбэриин Министерствын тусхайта конструкторска бюрогой инженернүүдтэ,—кораблиин томо буунуудай буудалгые хүтэлхэ шэнэ приборнуудые зохеоһоной түлөө.

13. **Лазаренко** Борис Романовичта, **Лазаренко** Наталья Иосифовнада, № 627 Научна-шэнжэлэлгын институдай научна сотруднигуудта,—металлуудые болбосоруулха электрическа ошонуулай аргые оложо гаргаһанай түлөө.

14. **Лукьяненко** Павел Пантелеймоновичтэ, Краснодарска гүрэнэй селекционно станциин директорой орлогшодо,—хүдөө ажахын культурануудай силекциин шэнэ аргануудые зохеон гаргаһан ба «Первенец», «Краснодарка», «Ново-Украинка 83» гэжэ намарай шэниисын үндэр ургасатай шэнэ сортнуудые бии болгоһоной түлөө.

15. **Малев** Исак Михайловичта, инженер-подполковникто, **Герасимов** Сергей Михайловичта, инженер—подполковникто, **Кельзон** Виктор Сауловичта, инженер—капитанда, **Маленюк** Георгий Васильевичта, инженер—капитанда, **Векслер** Григорий Соломоновичто, инженер—капитанда, хэлжеэ холбооной шэнэ аппартурые зохёоһоной түлөө.

16. **Недельман** Александр Эммануйловичта, **Суранов** Александр Степановичта, **Рихтер** Арон Абрамовичта, **Лебедев** Георгий Николаевичта, **Грипков** Порфирий Павловичта, **Бундин** Михаил Павловичта, ОКВ—16—ай инженернүүдтэ, шэнэ авиационно томо буунуудай конструкциие зохеоһоной түлөө.

17. **Озерский** Аркадий Соломоновичто, **Лыткин** Иван Ивановичта, **Островский** Владимир Ивановичта, **Нагаев** Павел Сикторовичтэ, **Федотенко** Федор Семеновичто, автомобильна ба автомоторно научно—шэнжэлэлгын институдай научна сотруднигуудта, **Калиш** Герман Георгиевичто, Москвагай Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ дээдэ техническэ училищиин профессортэ,—тракторнуудай шэнэ янзын дизель-мотор бии болгоһоной түлөө.

18. **Островцев** Андрей Николаевичта, **Зигель** Александр Петровичто, **Гусев** Леонид Николаевичта, **Питтерман** Борис Михайловичта, Москвагай И. В. Сталинай нэрэмжэтэ автомобильна зоводой конструкторнуудта,—«ЗИС-110» гэжэ шэнэ хүнгэн автомобилиин конструкциие зохёоһоной түлөө.

19. **Пенкин** Николай Павловичта, **Нилендер** Роман Алексеевичтэ, **Суздальцев** Иван Константиновичта, **Шлыгина** Ираида Александровнада, № 632 заводой инженернүүдтэ, **Мерсон** Григорий Абрамовичта, үнгэтэ металлнууд ба алтанай Москвагай институдай профессортэ,—тантал ба танталониобнево шудхамалнуудые ба тэдэнһээ элдэб хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ технологие зохёоһон ба нэбтэрүүлэн бэеүүлэһнэй түлөө.

20. **Подопригора** Александр Яковлевичта, главуглемашай Лаптевска заводой ахалагша конструкторта,—шахтануудай хүсэ ехэтэй ба хүндэ шанга даралгатай насосуудые зохеон гаргаһанай түлөө.

21. **Пустовоит** Василий Степановичта, тоһолиг культурануудай Бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай лабораторие даагшадта—хүдөө ажахыда үргэнөөр дэлгэрһэн тоһо элбэгтэй ба халдабарита үбшэндэ ехээр дайрагдадаггүй шэнэ сортын наран сэсэг бии болгон гаргаһанай түлөө.

22. **Трупак** Николай Григорьевичта, СССР-эй Академи наукын малтамалай хэрэгые эрхилдэг Иститудай научна сотруднигта, **Дорман** Яков Абрамовичта, Метростройн тусхайта хүдэлмэринүүдэй конторын начальнигта,—газарые хүргэхэ талаар хэхэ хүдэлмэриин методые үндэһөөрэнь шэнэлэн һайжаруулһанай түлөө ба энэ методые газар дорохи түхеэрэлгэнүүдэй барилгын ябадалда үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй түлөө.

23. **Эльберт** Борис Яковлевичта, тарбаган тахалтай тэмсэхэ Ростовско научна шэнжэлэлгын Институдай профессортэ, **Гайский** Николай Акимовичта, тарбаган тахалтай тэмсэхэ гүрэнэй Иркутскэ институдай профессортэ,—туляремиээр үбшэлхэ ябадалһаа хамгаалдаг вакционно тарилгын методые зохёоһоной түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй гурбадахи шатын шангууд

1. **Али-Заде** Али-Ашраф Абдул-Гусейндэ, Азербайджанска ССР-эй Академи наукын бодото члендэ,—нефтяной ажаүйлэдбэридэ хэрэгтэй бага хэмжээтэй электроперфораторые зохёоһоной түлөө.

2. **Ангелина** Прасковья Никитичнадэ, Украинска ССР-эй Сталинска областиин Старо-Бешевскэ МТС-эй тракторна бригадын бригадирта, **Батраковский** Иван Ивановичта, Рязанска областиин Можаровска МТС-эй тракторна бригадын бригадирта,—тракторна паркын үндэр бүтээсые ба МТС-үүдэй харьяаатай колхозно полинуудай ургасын нилээд дээшэлэлтые хангажа, тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудые ашаглаха методуудые үндэһөөрынь шэнэлэн һайжаруулһанай түлөө.

3. **Астахов** Николай Петровичто, **Григорьев** Юрий Евгеневичтэ **Скобелев** Сергей Александровичтэ, «ОРГРЭС» трестын инженернүүдтэ. **Понедилко** Андрей ивановичта, Челябэнергиин инженертэ—электро дамжуулхын хүсэ ехэтэ лининүүдэй хүдэлмэрилжэ байха үедэ тэдэнэй утаһануудые заһабарилха арга ба түхеэрэлгэнүүдые зохёоһоной ба нэбтэрүүлэн бэелүүлһэнэй түлөө.

Сэлэнгын аймагай Тэльмэнэй нэрэмжэтэ колхозой малшад-стахановканууд.
Колхозой ахалагша хонишон Долгор Жалсанова энэжэлдэ 521 эхэ хониһоо 454 хурьга абажа, бултыень хоролто гүйгөөр түлжүүлээ. Мүн хоёрдохи гүүртын ахалагша һаальшан Ханда Цыденова энэ хабар 38 тугал абаад нэгэшье хоролтогуйгөөр мал болгожо байна. Гүүртэнь һаалгынгаа һара бүхэнэй вормые үлүүлэн дүүргэнэ.
Зураг дээрэ Долгор Жалсанова ба Ханда Цыденова гэгшэд „Б. М. Үнэн" газетын һүүлэй шэнэ номер уншажа байна.

ТАСС-эй фотохроникын тусхай корреспондент М. Минеевэй фото.

Шэнэ алфавит мэдэхэгүй хүнүүд хүдөө нютагуудта олон

(Редакцида болоһон багшанарай суглаан юун тухай хэлэнэб)

Һаяхан бурят-монгол хэлэнэй багшанар редакциин хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, хүдөөдэхи хүмүүжэлэй хүдэлмэриин зарим нэгэн асуудалнууд тушаа хөөрэлдэбэ.

— Минии сэрэгэй албанда мордохоһоо түрүүн манай бэшэг ород үзэгтэ ороһон байгаа. Теэд мүнөө гэртээ бусажа ерээдшье байхадам, нилээд олон зон энэ үзэг мэдэхэгүй, ном дэбтэр уншажа үшөөл шадахагүй зандаа байна. Юундэ имэ болооб гэжэ һонирхоод үзэхэдэ, сомоной болоод колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ород алфавидые олоной дунда нэбтэрүүлхэ тушаа огто юушье хэдэггүй байхаһаа гадна тэрэ, хэрэгые тоодоггүй зантай, — гэжэ Сэлэнгын аймагһаа багшанарай семинарта ерэһэн нүхэр Ц. Доржиев хэлэбэ.

„Һургуулиин шабинар „Үнэндэ" гараһан шүлэг дуунуудые ехээр һонирхожо уншадаг байха юм. Тиимэ тула элдэб жэжэхэн шүлэгүүд ба „Муу мэхэ" гэхэ зэргын хүмүүжүүлгын шанартай рассказуудые улам олоор толилжо байбал һайн байгаа. Ород алфавит нэбтэрүүлгын талаар хэлэхэ болоо һаа, манай Хэжэнгын аймагта юушье хэгдэнэгүй," — гэжэ нүхэр Р. Цыбиков тэмдэглэбэ.

Закаменай аймагай Хужарай һургуулиин багша нүхэр **Ш. Жалсанов** иигэжэ мэдүүлбэ:

— Шэнэ үзэг нэбтэрүүлхэ тушаа БМАССР-эй Совнарком үнгэрөөшэ жэлдэ тусхай тогтоол гаргаа юм гэжэ эгээл мүнөө эндэ дуулажа байнаб. Аймагай хүтэлбэрилхы органууд энэ хэрэгтэ ямаршье анхарал табинагүй. Тэрэнэй гэмээр хүдөөгэй зоной культурна ургалта хойшоо татагдажа байна.

—Яруунада Молотовой нэрэмжэтэ колхоз бии юм. Тэндэхи хүн зоной тэн хахадынь шэнэ үзэгөөр уншажа шадахагүй. Юундэб гэхэдэ, шэнэ үзэг шудалха ябадал мүнөө болтор эмхидхэгдээгүй, — гэжэ нүхэр **Д. Галсанова** шүүмжэлбэ.

Мухар-Шэбэрһээ ерэһэн багша нүхэр **Цыбанов** литературна хуудаһа, зүжэгүүдые олоор „Үнэндэ" гаргажа байхые хүсэһэн байха юм.

—Би сэрэгтэ ошожо, холо ойро ябажа үзэһэн хүнүүдэй нэгэн би,—гэжэ нүхэр Дашиев хэлэбэ.—Теэд үзэг бэшэг мэдэхэгүй зарим нэгэн хүнүүд саашаа гараад хэды гасагдадаг тухайнь би өөрөө хараач. Тэдэнэр захаһаа абаһаар гэртээ бэшэгшье бэшэжэ шадахагүй байба. Мүнөө сэрэгэй албанһаа табигдажа ерээд байхадаа, шэнэ үзэг мэдэхэгүй хүнүүд манай эндэ хэды олон байһыень харанаб. Энэ ехэхэн дутагдал гэжэ би һанаха байнаб.

„Би залуу багшанарай нэгэн болохо тула,—гэжэ нүхэр **С. Таханова** хэлэнэ, бурят-монгол хэлэ зааха тухай „Үнэнэй" „хуудаһан дээрэ методическэ заабари зүбшэлнүүдые уншаха гэжэ ехээр хүсэнэб. Гэхэтэй хамта Түнхэнэй аймагта шэнэ үзэг шудалха ябадал түйлай һулаар табигданхай".

Хүдөөгэй байдалые һайса мэдэхэ эдэ багшанарай хэлэһэн дээрэһээ, шэнэ ород алфавидые улад зоной дунда нэбтэрүүлхэ ябадал яашагүй муу байһаниинь элитэ болоно. Партийна ба советскэ органууд, хүмүүжэл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, илангаяа гэгээрэлэй Министерство ба тэрэнэй нютагуудтахи органууд болбол багшанарай сигналһаа бодото тобшолол хэжэ, хүдөөгэй хүн зониие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандаха еотой. Шэнэ үзэг шудалха хэрэгые эмхитэйгээр ябуулха саг тулаа!

ГЕРОЙН ДАЙШАЛХЫ ЗАМ

Чимит Цыдендамбаев.

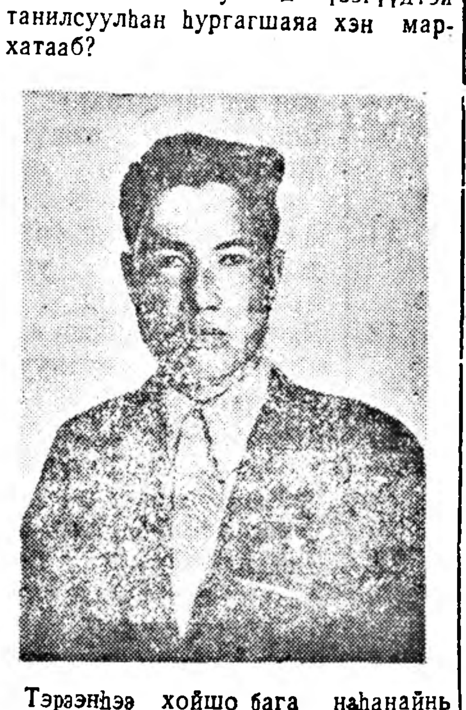
1935 он. Улан-Удэ. Зунай сагай нохойн гангинама, нугаһанай ангамэ үдэрнүүдэй нэгэн байгаа бэлэй. Үдэ Сэлэнгын уулзадха дээрэ дааамбэ гэхэ мэтын ямаршье томо ехэ барилга тиихэдэ хэгдэдэггүй байгаа.

Уһанда ороһон арбаад нюсэгэн үхибүүд хайр халуун эльһэн дээгүүр гүйлдэжэ, шаг шуяа табилдана. Тэдэнэр хоер анги болоод бэе бэеэ марялсан, бэе бэеһээ хороголсон монсогор шабараар нюрга бэенүүдээ хордотор шэдэлдэнэ. Тэдэ тоомгүй тэршээ хүүгэдэй дунда арбаад наһатай харахан шарайтай хүбүүн илангаяа холо ба мэргэнээр шэдэнэ. Тэрэ хүбүүнэй ураң шуран харайса, мэргэн түргэн хүдэлөөе ганса бэшэ багашуул атаархан харадаг байһан юм.

Тэрэ хүбүүн найма наһатай Георгий Москалев байһан байба. Залуу аһанай золто сэнгүү үдэрнүүд хүн үхэнэй һаналда мартагдашагүй нэтэйгөөр һанагдадаг. Бага балшар баһан үе хадаа дахин дабтагдашагүй мтата зүүдэн шэнгеэр һанаа сэдьэл жаргуулан үлгыдэжэ байдаг.

«Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа» юм. Тиимэһээ хүнэй аһа гүйсэхэдэ харагдадаг бүхы шаар шадабари тэрэнэй бага наһаайнь үдэрнүүдтэ нуурай гүнзэгыдэ элмэг сэнхир огторгойн гэрэлтэндэл тодо һаруулаар харагдадаг.

Намарай нэгэ үдэр эхэ эсэгэнь рхэ бишиихан хүбүүндэе сэбэр һайан хубсаһа үмэдхүүлээд, шэнэ шаахан портфель барюулаад томоохой номохон ябахын захяа һургаал элэжэ городой арбадахи дунда үргуулиин нэгэдэхи класста оруула. Һургуулида ороһон эхин түрүүын үдэр хүнэй наһан соо эгээл үнэтэ һаруул һанагдаха үдэр бэшэ аал? Дэлхэйн хамаг бүхы эрдэм наукануудай түрүүшын түлхюур болохо үсэглэлэй гушаад үзэгүүдтэй танилсуулһан һургагшаяа хэн мархатааб?

Тэрээнһээ хойшо бага наһанайнь зол нарата үдэрнүүдынь тон ондоогоор, танил шэнэ нүхэдэй дундуур арадай дуун шэнги үргэн уужам һабаар урдана. Һуралсалай жэлнүүд... Пионерскэ отрядай сборнууд... Зунай лагерьнууд... Үбэлэй мүльһэн дээгүүр наадаһан юунтэйшье жэшээлэшэгүй минутанууд... Шэнэ жэлэй ёлкын ямараршье сэгнэгдэдэггүй баярнууд... Шалгалтын шамдуу тэбдүү сагууд...

1938 ондо манай Улан-Удэдэ Москвагай Третьяковско Галлерейн ябуул выставкэ тогтоһон юм. Тэндэ ородой болон баруун Европын алдар суута мастернуудай зурагууд бии байгаа. Георгий Москалев тэдэ зурагуудые хэдэнтэ оло удаа сэдьхэлээ хүдэлэн хараба. Урданай уран биириин мастернуудай хүсэгдэмэгүй үндэр шадабари мэргэжэл тэрээнэй һонирхуу оюун ухаае далижуулан гайхуулаа.

Тэрэ намар һургуулинуудай хэшээлнүүд мэнэ һаяхан эхилээд байба. Георгий Москалев «Измаилай штурм» гэжэ номые уншажа дүүргээд, сүмөөхэнөөр эбхэжэ сумкадаа хадагалба. Мэнэ һаяхан уншаһан номойнь һонин удхань сэәжэдэнь мартагдахагүйгөөр хадуугдажа һонорхоноор һанагдан байба.

Одо мушэдөөр толорһон торгон хүхэ тэнгэри, «измайлай хэрэмэй шулуун хана... Тэрэниие хэдыдэхи үдэрөө гал түмэрөөр бүһэлһэн ородой баатар хүсэтэ сэрэгшэд харагдана: Тэдэнэй дунда гартаа курса һэлмэ толотуулһан, сайбар буурал толгойтой үбгэн Суворов һайн морин дээрэһээ уряалан дуудан байна. «Солдадуудни, бүргэдүүдни, урагшаа батарнууд, урагшаа...» гэжэ хэлэн байхань шэхэндэнь дуулдана.

Тэрэ дары тэбхэрхэн саарһа хурса үзүүртэй үнгын карандашуудые абажа Георгий хүбүүн зураг зуража эхилнэ. Тэрээнһээ хойшо хэшээлдээ бэлдэхын хажуугаар сүлөөтэй сагуудтаа ямар нэгэ зураг зуража байдаг болоһон юм. Альбомые иража харабал хүүгэдэй лагериин тогтоһон сэсэгээр баян хүхэ тала дайда, бэлэг хубаажа байһан бүһэдөө хүрмэ һахалтай Дед Мороз. Суворовой ба Чапаевай портредүүд, Фрунзе болон Лазогой дүрсэнүүд, Пушкин ба Некрасовой зохёолнуудта таарууллжа хэһэн зурагууд, Айвозовскиин гүн гүнзэгы далай дээрэхи дайнууд, Шишкинэй бүтүү бүглүү ба һэрүүгээр һэбшээлһэн ой тайга, Левитанай алтан шара намарые тэндэнь һажаалган зураһан байба.

Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдэй дунда «Измайлай штурм» гэһэн зураг алинһааншье һонин үнэтэй байдаг байгаа бэлэй.

Би зурааша болохоб гэжэ тэрэ шиидэнэ. Нүхэдэнь Георгиин альбомоор омогорхон хэлэһэн хөөрэһэн үгэ бүхэндэнь этигэнэ. Би арбадахи класс дүүргээд зурагай һургуулида орохоб гэжэ сэдьхэлдээ бүхөөр хадууна. Зарим зурааашадай ажаллахые хёрхоор ажалган харана өөрэйнь зурагуудта магтуулха юумэ үсөөншье һаа, дутуу дундануудынь нилээд олон олдоно. «Урмаа бү хухара, һайнаар зурадаг болохош, Репин гараха түрэхэһөө зониие гайхуулаагүй юм. Һура, һурахал хэрэгтэй». гэжэ өөрынь һургагшанар ба уранзурааашад хэлэдэг байба.

Тэрэнэй нюдэндэ Москвагай уранзурагай академиин гэрэлтэ һайхан залнууд, СССР-эй арадай уранзурааша алдар суута А. Герасимов түрүүшынгээ урогые эхилхэеэ байһан шэнги һанагдана. Яажашье унтажа ядана. Нүгөө тээшээ эрьеэд хэбтэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй выставкэдэ харагдаһан картинанууд, далита ангелнууд, сэлмэг һайхан шарайтай эхэнэрнүүд, шажанай сюжедээр зохёогдоһон полотнонууд харагдана. «Үгы, би тиимэ зураг зураха боложо шадахагүй бэзэб» гэжэ һанаата болон хэбтэнэ.

Дунда һургуулиин долоодохи класста ороно. Класс дамжажа дээшээ гараха бүринь зурганай дээдэ һургуулиин үүдэн улам бүри ойро болоходол гэнэ.

Георгий Москалев Советскэ бүхы олон миллион һурагшад шэнги үдэр бүри номой үнэтэ алтан хуудаһан дээрэ тонгойно. Советскэ эрдэмтэд гайхамшаг амжалтануудые түйлажа, манай хүдэлмэришэд шэнэ шэнэ паровоз, самолёт, завод, фабрикануудые бодхооно. Манай колхознигууд дуулдаагүй элбэг баян ургаса таряа ургуулна. Арад зоной байдал үдэр ерэхэ бүри дэлгэр сэнгүү, болбосон хүхюу болоно.

Энэ үедэ, Берлиндэхи гитлеровскэ рейхстаг соо Советскэ Союзда дайгаар добтолхо гэһэн нюуса приказда гар табигдана Энэ үедэ Украина, Буковинын ногоон набшаһата хилэ шадар немецүүдэй зэрлиг дивизинүүд олошорон баглайрна. Түмэр могойн хорото ама харуулһан абарга буунууд манай үүлэгүй тэнгэри өөдэ шохойлдожо, түмэр мэлхэй шэнги хуягта томо танкнууд зэргэлэн жагсана. Энэ үедэ нэмэцүүдэй 200 моторто дивизинүүдэй бүлэгүүд мяхаша шонын галзуу нюдөөр маряажа, шархатаһан ангай шунахай харайсаар жүдхэбэ. Тиигэжэ советскэ арадуудай эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн эхилнэ.

Дайн сэрэг хоердохи жэлээ боложо байба. Урилдаа һорёон соо гүйгөөшэ хүлэгүүдэй шалгардаг шэнги дайн сэрэг соо алдарта геройнууд түрэжэ, үхэлэгүй габьяа хэрэгээрээ нэрэ солоео арадайгаа хуби заяантай холбоно. Улаан Армиин генерал Панфилов, капитан Гастелло гэгшэдһээ эхилээд геройнуудай нэрэнүүд советскэ юрын залуушуул Александр Матросов, Олег Кошевой гэгшэд хүртэр олошорон гарана.

Заримдаа Георгий Москалевой зүрхэндэ хүндэ үе тохёолдоно. Тэрэнэй сасуутан тэндэ, дайнай фронтнууд дээрэ энэ зэргэ ехэ хэрэг бүтээнэ ха юм. Тиихэдэ би эндэ, дайнһаа арбаад мянган модоной газарта, дариин үнэр мэдээгүй, советскэ алдар суута артиллериин залинта нэрээ дуулаагүй, үхэһэн, амидышье фашистнарые хараагүй һуужа байнаб. Эндэ Улан-Удэдэ . үдэр бүри географи, историин, ород ба немецкэ хэлэнүүдэй урогууд.. Тэрэнэй үзэһэн историин номуудай хуудаһан бүхэндэ дайн сэрэг тухай хэлэгдэнэ, Амар амгалан атар жаргалан һууһан нэгэ орондо хомхой хобдог зэр зэбсэгтэ хүршэ гүрэниинь добтолдог байгаа. Иигэжэ үни холоһоо дайн болодог түүхэтэй... Географиин урогууд... Баһал тэрэнэй зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэн доһолгодог байба. Һургуулиин классай ханада бүхэ дэлхэйн карта үлгөөтэй. Хэдэн олон гүрэн, хэдэн олон үндэһэ яһатад гээшэб. Тэрэнэй хитад торгон шэнги алаг эреэншье һаа, хуулитэ бэхи хилэнүүдые буу зэбсэгээр булимтаран туриһэн Гитлер «бүлтадаа миниит» гэжэ зандарна. «Бидэнэр сүлөөтэй байхабди» гэжэ эрхэ сүлөөдэ дурланги арадууд түрэл бүриингөө хэлэн дээрэ харюусана.

Ород ба немецкэ хэлэнүүдэй урогууд. Ород хэлэ ба литературые манай ороной хүүгэдүүд инаг дурлалаар шудална.

Негршье һаа би хадаа
Залхуурангүй шудалхал һэм,
Ород хэлые,
Агууехэ Ленинэй
Энэ хэлэн дээрэ
Арад зонтойгоо

Хөөрэлдэдэг дээрэһээнь—гэжэ Маяковский хэлээ. Немец хэлые шудалха шухала гэжэ Москалев мэдэнэ. Теэд мүнөө дайн сэрэгэй үшөө замхаагүй байһан үе ха юм.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

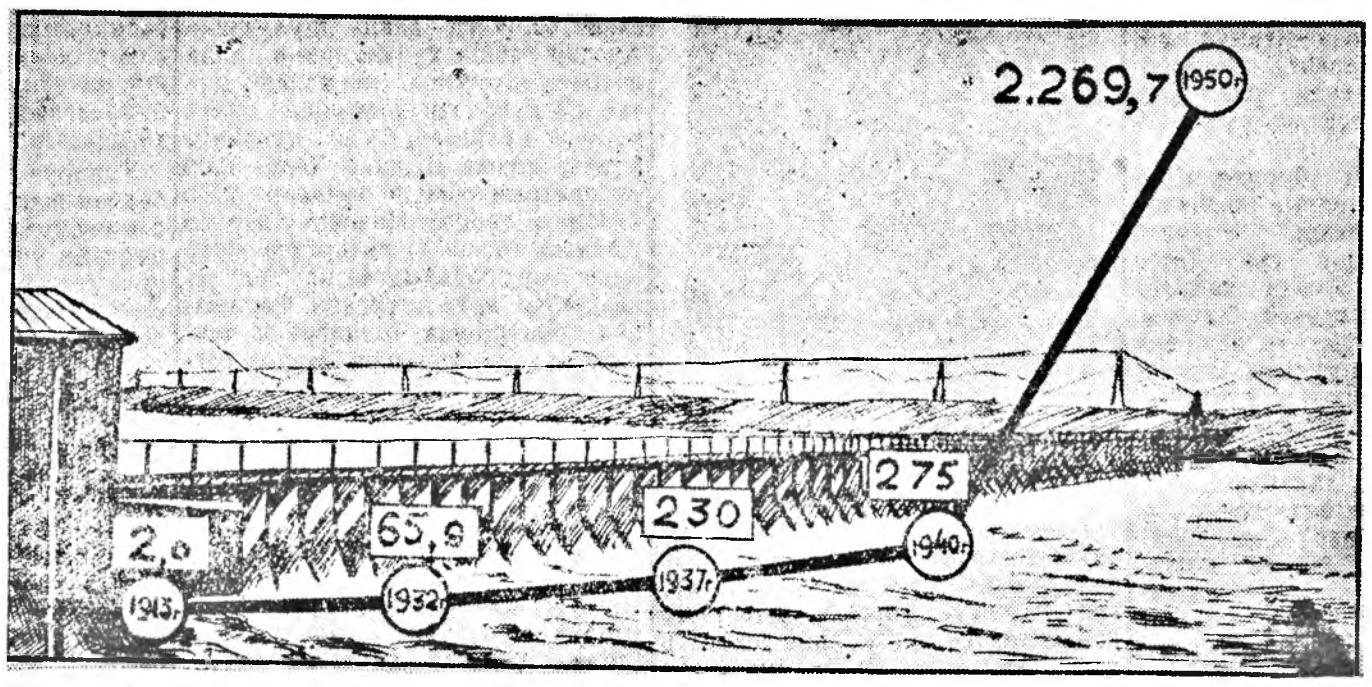
БИДЭНЭР БҮХЫ РОССИЕ, АЖАҮЙЛЭДБЭРИИЕНШЬЕ, ГАЗАРТАРЯАЛАНГЫЕНШЬЕ ЭЛЕКТРИЧЕСТВОТЭЙ БОЛГОХОБДИ

В. И. ЛЕНИН.

„Коммунизм гээшэ — Советскэ засаг ба бүхы ороноо электрификацилга мүн болоно ...Оронойгоо электрификацилагдаад байхадань, ажаүйлэдбэри, хүдөө ажал ба транспорт болбол мүнөө үеын томо ажаүйлэдбэриин техническэ базатай болоод байхадань, гансал тиихэдэ бидэнэр эсэслэн илажа шадаха байнабди.

В. И. ЛЕНИН.

1950 ондо **СССР** дотор 82 миллиард киловатт-час электроэнерги гаргагдаха байна, энэнь 1940 онойхиһоо 70 процент ехэ болохо юм.

Зураг дээрэ: СССР доторхи хүдөөгэй электростанцинуудай хүсые мянган киловаттаар абажа үзэхэдэ иимэ байха.

„Хүдөө ажахые техническэ талаар революционизировалхын зэбсэг болгон ба хүдөө нютагта культурна гуламта байгуулха зам болгон тракторнуудые хүдөө нютагуудта дэлгэрүүлхэ шухала. Хүдөө нютагые городтой ойртуулхын ба тэдэнэй хоорондохи илгаае усадхахын зэбсэг болгон мүн баһа электрификациин түсэбые бэелүүлхэ шухала".

И. В. СТАЛИН.

„Хүдөө нютагуудта багахан гидроэлектростанцинуудые, мүн уһанай ресурсгүй районуудта нютагай түлишэ дээрэ хүдэлдэг локомобильна ба газогенераторна двигательнүүдтэй тепловой электростанцинуудай барилгые үргэнөөр эрхилхэ".

(„1946-1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиһаа").

Табанжэлэй дүүрэтэр Советскэ Союзай бүхы МТС-үүд ба совхозууд, олон түмэн колхозууд электричествотэй болохо.

Бурят-Монгол соо

ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД ХААНА БАРИГДАЖА БАЙНАБ

1. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо 100 киловатт хүсэтэй. Энэ станци өөрынгөө колхозһоо гадна хүршэ колхозуудаа зайн галаар хангалсаха.
2. Иволгын аймагай „Авангард" колхоздо. 5 киловатт хүсэтэй.
3. Байкало-Кударын аймагай „Путь Сталина" колхоздо. 15 киловатт хүсэтэй.
4. Бичурын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо. 15 киловатт хүсэтэй.
5. Хэжэнгын аймагай „Заветы Ильича" колхоздо. 25 киловатт хүсэтэй.
6. Бичурын аймагай „Ким" колхоздо. 15 киловатт хүсэтэй.
7. Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо. Баригдажа бэлэн болоод байха багшаа 25 киловатт хүсэтэй байгаад, саашадаа 50 киловатт хүсэтэй болохо юм.
8. Иволгын аймагай Кокорино тосхондо һаар ябадаг станци бүтэхэ.

* * *

1946 оной турша соо хамта 300 киловатт хүсэтэй 12 гидроэлектростанцинууд манай республикын МТС ба колхозуудта баригдаха байна.

ЖАРГАЛАНТА НЮТАГТА

Сэлэнгын аймагай Жаргаланта гэжэ гое һайхан нютагта Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз оршожо һуудаг. Энэ артель үнгэрһэн жэлнүүд соо айхабтар хурданаар хүгжэн дэбжэжэ, мүнөө бүхы Советскэ Союз соо суурхажа байна. Энэ колхоз жэлһээ жэлдэ жэгдэ һайн ургаса абажа байдаг. Адуу малынь атар тарган. Жалга үдэртөө элбэг ехэ эдеэ хоол, мүнгэ ба бусад юумэнүүдые хубаадаг.

Артелиинь ажахы улам бүри урагшаал ургэн дэбжэжэ байна. Энэ хадаа артелиинь ажалшадай эдибхи зоригһоо гадна, колхозой хүдэлмэриие электрификацилһанай аша үрэ мүн.

Жаргалантын колхозой зол хуби тухай, тэрэнэй соёл культурын суурхама ехэ дэбжэлтэ тухай манай газетэнүүд яһала тодоор бэшэһэн байгаа. Теэд мүнөөдэр энэ артелиин электростанциин саашадаа үргэдэн ехэ боложо байһан тухай бэшэхэдээ, тэрэниие анха түрүүн үүсхэжэ бариһан артелиин парторг, мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй депутат болоһон Тогочи Данзанович Данзанов тухай дурсажа хэлэхэ дуран хүрэнэ. Нүхэр Данзановай үүсхэлээр хооһон талаа байһан гол мүрэнэй эрьедэ колхозой бууса бүбхинэжэ, тэндэ элдэб олон культурна барилганууд болобо. Клуб, радиоузел, хүдөөгэй магазин гэхэ зэргын гэр байшангуудай дэргэдэ колхозой электростанциин барилга эли харагдана. Энэ станци мүнөө түлишөөр ябуулагдадаг юм.

Жаргаланта нютагай зон улам үнэгүй электроэнерги абаха гэжэ шиидээд, Бухэн гэжэ гол дээрэ гидроэлектростанци барижа байна. Энэ станциин барилга Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ эхилжэ, олон хүндэ бэрхэшээлнүүдтэй тохеолдоһоншье һаань, хүсэтэ баян колхоз түсэблэһэн барилгаяа түгэсхэхэ дүтэлөө. Уһаар ябадаг энэ станци ерэхэ намар ток үгэжэ, гансахан Тельманэй нэрэмжэтэ колхозые зайн галаар хангаха тэды бэшэ, мүн зэргэлжэ һуугаа 18-дахи Партс"ездын, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд ба Сэлэнгын МТС-ые хангаха юм.

ХҮДӨӨГЭЙ ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУДАЙ БАРИЛГЫЕ ШЕФТЭЭ АБАҺАН ПРЕДПРИЯТИНУУД

1. Гүрэнэй завод.
2. Паровозо-бүтээлгын завод.
3. Шэлэй завод.
4. Зэдын комбинат.
5. Энергосбыт ба бусад.

Ажаүй эдбэриин предприятинууд артель колхозуудай электростанци бариха хэрэгтэнь мүнөө дээрээ маггамаар юумэ хээдүйшье һаань, гүрэнэй завод (директорынь—СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр С. И. Прокопьев) колхозуудые электрификацилха хэрэгтэ эдибхи хэшээлтэйгээр туһалжа байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭБЭБДИ

Баргажанай гидроэлектростанциин директор нүхэр П. А. Арсентьев иигэжэ хөөрэбэ

Энэ станциие бариха гэжэ үшөө 1941 ондо бодоһон юм. Рига городой заводуудта элдэб шухала түхеэрэлгэнүүд захигдаһан байгаа. Тиигэжэ байтар дайн сэрэг захалжа, тэрэ түсэбөө бэелүүлхэ ябадал бэрхэтэй болоһон юм. Захиһан юумэеэ абахаяа болихо, хүдэлмэришэ хүсөөр дутаха гэхэ мэтын гасалан гараа.

Гэбэшье, бидэнэр бодоһон юумэеэ заатагүй бэелүүлхэ гэжэ шиидээбди. Юуб гэхэдэ, ажал хүдэлмэриимнай үрэ дүн ажалшан зоной ажабайдалда ехэ аша туһа хүргэхэ, хүдөөгэй соёл культурые дэбжүүлхэ ябадалда ехэхэн нүлөө үзүүлхэ байгаа.

Баргажан тосхоной хажуугаар Гремячи гэжэ гол урдажа байдаг. Энэ болбол булга хэрмэнэй, буга баабгайн ба бусад олон түрэлэй ан амитанай үдэжэ байдаг Баргажанай дабааниһаа эхи абажа, эрид хурданаар урдажа байһан хадын гол болоно. Энэ голой уһые хаажа, өөрынгөө дураар хэрэглэхэ гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Тиимэ тула тэрэ станциин барилгын проектые ехэ наринаар зохёоһон, барилгын хүдэлмэридх олон зон эдибхи зоригтойгоор хабаадаһан байна. Тон ехэ газар малтагдаһан, шулуу зөөгдэһэн, дошхон уһа диилэхын тула тон ехэ хүсэ хүлһэн гараһан байха юм. Гансахан уһанай гоожуур хэхын тула аяар 22 мянган погонно-метр түс хэрэглэгдээ юм гэжэ хэлэхэдэ хэды ехэ хүдэлмэри, хэды ехэ материал гараһаниинь элитэ болоно.

Мүнөө энэ барилгын дүүрээд байхада, плотина соохи уһан модон хоолойгоор урдажа турбина худар ороод, тэндэһээн генератораар гаража ток үгэлгые хангана. Зайн гал 50 киловатт, хүсэтэй, трансфрматорта орожо, тэндэһээн ехэ вольтын проводоор дамжан Баргажан тосхон хүрэдэг юм.

Энэ станциин ажаллаха ябадал тэндэхи зоной тон ехэ һайндэр болоһон байна. Ильичын лампочка носоходонь Баргажанай ажалшад хэды ехээр баярлаа һэм! Мүнөө 1100 гаран точканууд хүдэлжэ, 800 шахуу үрхэ айлнуудай гэрые, гэрэлтүүлнэ. Тэрээнһээ гадуур 2 электромотор хүдэлжэ, аймагай газетын типографи, радиоузелые хангаха юм. Электричество болбол тэндэхи зоной танил, гэр байдалайнь хэрэг болоо.

Энэ станци гүрэндөө аша туһа үгэдэг предприяти боложо, гансахан үнгэрөөшэ жэлэй турша соо 15 мянган түхэригэй олзо үгэһэн байна.

Уһаар ябадаг энэ станци барихын тула манай коллектив урма зоригтойгоор ажаллаа. Илангаяа Степан Семенович Поповой оролдолгые тэмдэглэхэ шухала. Энэ үбгэн эгээл бэрхэ дархан юм. Манай барилгын түрүүшын модо отолоод, мүнөө болтор эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байгаа хадань Степан Семеновичто ехэ хүндэтэйгөөр хандадаг байнабди. Мүн В. Т. Перуев, Л. И. Колмаков, технорук Можайко, техник Титов, Раковский гэгшэд илангаяа эршэтэйгээр хүдэлмэрилһэн байна. Эдэнэр станциие бариһан, тэрэнэй таһалдалгүй һайн хүдэлмэриие мүнөө гүйсэдхэжэ байһан габшагай сэхэ хүнүүд мүн.

Манай коллектив болбол электроэнергиин үные химдаруулха, колхозой хара хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай. Тэрэ талаар бага зэргэ юумэ хэгдээ гэжэ хэлэхэдэ болохо байна. Баргажан тосхоной бүхы шахуу гэрнүүдые электричествотэй болгообди. Мүнөө үлөөд байһан 17 гэрнүүдһээ гадна Сталинай, Кировэй нэрэмжэтэ, «Красный Октябрь» колхозуудта зайн гал үгэхэбди. Тиихэдэ манай станци мүнөө 50 киловатт үгэжэ байгаа һаа 110 киловатт электроэнерги үгэжэ байха юм.

Энэ ехэ хүсые дүүрэн хэрэглээд байхада таряа сохилго, таряа таталга гэхэ мэтын ажалые механизацилжа болохо байна. Гэбэшье, тэрэ хэрэгтэ зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хашанаар хандана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө профессор Соколовой системын ёһоор таряа татаха тээрмэ баряад байнабди. Энэ тээрмэ ехэ һайн тээрмэ гэжэ 3 һара хүдэлөөд байхадань хүнүүд хэлсэнэ. Үнэндөөшье аша туһань ехэ юм: сүүдхэдээ 400 пүүд нойтоншье, мүн хуурайшье таряа татажа шадаха байна.

Бидэнэр мүнөө өөрынгөө станциие улам һайнаар ашаглахын тула элдэб уралан нарижуулгын ажал хэжэ байнабди. Дайн сэрэгэй үедэ элдэб жэжэхэн электроматериалнуудые олохо гээшэнь бэрхэтэй байгша һэн. Теэд мүнөө бидэнэр өөһэдөө ролигууд, патронууд гэхэ мэтые шабараар хэдэг болообди. Энэ газаа талаһаан гоё һайхан бэшэшье һаа. өөрынгөө шанарай талаар тон бэхи юм. Мүнөө эдэ ролигуудые республикын ондоо нютагууд абажа, манай хэһэн юумын шанарые сэгнэжэ сэхынь хэлэхэ байна.

Энэ станциин барилга эхилжэ байхадамнай зарим зон ехэ этигэлгүйгөөр, хойрог нобшоор хандагша бэлэй. «Энэтнай үльгэр онтохо гээшэ, энэтнай хооһон шортоо хэрэг» гэжэ байжа шашадаг хүнүүдшье байдаг бэлэй. Теэд бидэнэр эдэнэй бодолоор ябаагүйбди. Бидэнэр өөһэдынгөө һанаһан юумые яабахээбэшье бэелүүлхын түлөө бэрхэтэй сагта олон хүндэ бэрхэшээлнүүдые дабажа байжа, мүнөө гидроэлектростанци барижа дүүргээд, хоёрдохи жэлээ хүдэлгэжэ байнабди. Энээнэй нэрэнь: Баргажанай ГЭС гээшэ.

Бурят-Монгол соо

ТЕПЛОВОЙ ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД ХААНА БАРИГДАЖА БАЙНАБ

1. 25 киловатт хүсэтэй электростанцинууд иимэ МТС-үүдтэ баригдажа байна:
   Иволгын;
   Жиримскэ;
   Ториин.
2. Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо. 25 киловатт хүсэтэй.
3. „Иро" гэжэ племхоздо. 15 киловатт хүсэтэй.
4. Кабанскын аймцентртэ. 45 киловатт хүсэтэй.
5. Тарбагатайн аймагай Ехэ-Куналей тосхондо. 10 киловатт хүсэтэй.

* * *

1946 оной хугасаа дотор бүхыдөө Бурят-Монгол соо 12 тепловой электростанцинууд баригдаха ба 3 электростанцинууд энэ жэлдэ баригдажа эхилөөд, ерэхэ жэлдэ дүүргэгдэхэ байна.

ЭДИБХИ ХҮСЭН

Холын хойто Курумканай аймагта Калининай нэрэмжэтэ колхоз бии. Энэ артелиин членүүд энхэ амгалан сагай байдалда орожо, ажахы болон ажабайдалаа улам саашань хүгжөөхын түлөө бултадаа урма зоригтойгоор оролсон тэмсэжэ байна. Табанжэлэй түсэб болбол тус колхоздо туйлай ехэ ургалтые хараална.

—Нүхэд, өөһэдөө электростанцигай боложо, ажал хүдэлмэреэ улам хүгжөөе,—гэжэ хамтын суглаан дээрэ колхозник үбгэн хэлээ һэн. Энэ уряал хүн бүхэнэй сэдьхэл һанаанда сэхэ дүтэ хадаа халуунаар һайшаагдаһан юм.

Уданшьегүй, Улаан Армиһаа табигдажа ерэһэн Лаврентьевэй хүтэлбэри доро хамтын халуун ехэ хүдэлмэри дэлгэрбэ. Аргада гол дээрэ хүбүүд басагад хүгшэд үбгэдшье илгаагүй шэнэ гэрэлэй түлөө, сэбэр хүхюун байдалай түлөө тэмсэжэ эхилбэ.

Колхозой гидроэлектростанци барилга дээрэ 100 гаран хүн ходо ябажа байна. Мүнөө тэрэ ажал туйлдаа хүрэхэ дүтэлөө.

Һаяар Калининай нэрэмжэтэ колхозой 25 киловатт хүсэтэй гидроэлектростанци бүтэжэ, урдань харанхы мунхаг байһан хаяа заха газарта Ильичын яларма лампочканууд носохонь. Колхозникуудай ажабайдалые иигэжэ улам культурна болохын тула артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Дамбаев ехэхэн оролдолго гаргана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

ИЛЬИЧЫН ЛАМПОЧКА НОСОХОНЬ

Харауз гол зуу мянган жэл зоргоороо урдажа байгша һэн. Байгал худар ороһон хурдан ба дошхон тэрэ голой уһые улад зоной аша туһада, тэлэнэй ажал хэрэгые хүнгэн ба хүхюун болгохын тула хэрэглэхэ гэжэ хэншье бододоггүй байгаа.

Гансал мүнөө, эрдэм соёлой иимэ ехээр хүгжөөд байхала, тэрэ голые ашаглаха гэһэн бодол түрэбэ. Тэрэ бодол гансахан саарһан дээрэ бэшээтэй бэшэ. Тэрэ хадаа хүн зоной оролдолгоор хэрэг дээрээ бэелжэ байһан бодото хэрэг болоо.

Өөһэдөө электростанцитай болохын тулэндэхи олониитын организацинууд, улад зон эдибхитэйгээр оролдоно. Тэрэ электростанци „Путь Сталина" колхозой болохо юм. Тиимэһээ тэрэ колхозой томилһон тусгаар бүлэг хүнүүд газар малтажа, модо бэлдэжэ, шулуу зөөжэ, уһа хаажа байна. Гэбэшье, энэ гансахан колхозые гэрэлтүүлхэ бэшэ. Энэ станциин ашаар аймагай центрын ажалшад һаруул гэрэлтэй болохо юм. Тиимэ тула мүн аймагай центрыншье ажалшад айхабтар ехэ эдибхитэйгээр энэ барилгада хабаадалсана. Амаралтын үдэр бүри олон зон ерэжэ, Хараугые хазаарлаха гэжэ хүдэлнэд.

Һаяар 15 киловатт хүсэтэй энэ станци Байкало-Кударада хүдэлжэ эхилхэнь.

ЭЛЕКТРИФИКАЦИИН АШААР ХАРА ХҮДЭЛМЭРИ ХЭДЫ ШЭНЭЭН ХҮНГЭДХЭГДЭХЭБ

Бурят-Монгол хэлэнэй синтаксис гарахань

Бурят-Монгол хэлэнэй һуралсалай синтаксис анха түрүүн зохёогдожо, энэ жэлдэ хэблэгдэжэ гарахань. Энэ хадаа үнинһөө хойшо манай бурят һургуулинуудай тон шухала эрилтэнь байһан юм. Хэнэйшье мэдэһээр бурят-монгол хэлэнэй хэлэлгын хубинууд тухай асуудалнууд юрэнхы дээрээ шиидхэгдэжэ, зүб харгыдаа ороһон байбашье, мэдүүлэлнүүдэй байгуулалта ба сэглэлтын асуудалнууд мүнөө хүртэр шиидхэгдэжэ, тогтомол дүримдөө ороогүй байһан юм гээшэ. Тиимэ дээрэһээ гансашье һургуулинуудта бэшэ, бүхы бурят-монгол хэлэн дээрэ гарадаг номууд, зохёолнууд, газетэнүүд, хүн бүхэн ямаршье баримталха дүримгүйгөөр, өөр-өөрынгөө үзэмжэ тагааламаар мэдүүлэлнүүдэй байгуулалтые тааруулжа бэшэдэг ба сэглэлтын тэмдэгүүдые табидаг байна. Энэ хадаа манай хэлбэшэгэй саашаа зүб мүрөөр хүгжэхэ ябадалда нилээд хойшолонтой байһаниинь элитэ.

Харин энэ һуралслай синтаксисэй анха түрүүн зохёогдожо гаралгань манай бурят-монгол хэлэнэй хүгжэлтэдэ ехэхэн туһатай хүдэлмэри бүтээгдээ гэжэ харагдаха еһотой. Энэ номой авторнууд нүхэд Д. А. Алексеев, М. Н. Имехенов, Д. Д. Дугаржабон гэгшэдэй ехэхэн шухала ба бэрхэтэйшье хүдэлмэри дүүргэһыень тэмдэглэмээр байна.

Энэ номой проектнь бүри дайнай урда зохёогдоһон байгаа. Тэрээнһээ хойшо энэ хүртэр авторнуудайнгаа ба бурят-монгол хэлэнэй мэргэжэлтэдэй гарнуудые дамжажа, энэ проект нилээд заһабарида ороһон, дутуу дундань усадхагдаһан байна.

Тиигэбэшье зарим асуудалнуудтань ямархан ааб гэжэ һанамаар ушарнууд олон байха юм. Жэшээлхэдэ, сложно мэдүүлэлэй синтаксис соо косвеннэ падежэдэ байһан хэлэлгын хуби НЭРЛҮҮЛЭГШЭ боложо ородог ушар үзэгдэнэ. Энэ хэр зүб гээшэб? „Минии ерэхэдэ, ши гэртээ бусахаш“, — гэһэн мэдүүлэл сложно мэдүүлэл гээшэ, тиихэдээ „Минии“ гэжэ үгэ түрүүшынь мэдүүлэлэй нэрлүүлэгшэ гэжэ нэрлэжэ болохо гээшэ гү? Нэрлүүлэгшэ болбол гансал нэрын падежэдэ байһан хэлэлгын хубяар гарадаг гэһэн тодо баримтые манатуулһан хэрэг болоно бэшэ гү? Энэ дээрэ үгтэһэн мэдүүлэл простой мэдүүлэл гээшэ, тиихэдээ „Минии ерэхэдэ“—гэһэн удхыень причастна оборот гэжэ ойлгобол ямар байгаа гээшэб?

Мүн баһа сэглэлтын талаар запятой ба зурлаа табилгые олошоруулаа бэшэ аа гү гэжэ һанамаар ушарнууд байха юм. „Үнэгэн мяхаша ан“—гэһэн мэдүүлэлдэ „Үнэгэн“ гэжэ үгын хойно зурлаа заабол хэрэгтэй гээшэ гү? Али „Манай өөдэнь буудадаг ехэ буунуудай буудалганууд улам бүри гааран, огторгойгоор ошотоно, бүлэг сагаан утаануудай бүглэр һүрэн байхадань, дайсанай самолёдууд, иишэ тиишээ хүлгэн, ёһо мүрөө алдан, уймана“—гэһэн мэдүүлэл соо „Гааран“, „Самолёдууд“, „Алдан“ гэһэн үгэнүүдэй хойно заабал запятой табиха хэрэгтэй гээшэ гү?

Мүн баһа манай бурят-монгол хэлэндэ сэхэ хэлэлгые косвенно хэлэлгэһээ илгахань бэрхэтэй ушарнууд үзэгдэдэг юм. Эндэ „гэжэ“, —гэһэн үгэ сэхэ хэлэлгэ косвенно хэлэлгэ хоёрой илагаае буруу болгодог. Зүгөөр энэ ном соо тон тодо ушарнуудынь үгтэһэн байна. Энэ асуудалые шэнжэжэ хүсэд тодорхойлхо шухала гэжэ һанамаар.

Бурят-Монгол хэлэндэ огто нюургүй мэдүүлэл бии гэжэ баталхань ямар гээшэб? Эли бэшэ нюуртай мэдүүлэл байдаг ушарта һэжэгтэй зүйл үгы гэжэ мэдэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, „Бороожобо“ гэжэ ганса үгөөр бүридэһэн мэдүүлэлэй нэрлүүлэгшэнь нюур дээрэ үгы байбашье, тухайлхада үдэр гү, недели гү, али зун намар хоёрой нэгэн бороожоо хаданъ хэлэгдэһэн эли бэшэ нюуртай мэдүүлэл бэшэ юм гү?

Энэ мэтын һэжэг түрэмөөр асуудалнууд тус учебник соо ушарха байна гэбэшье, бурят-монгол хэлэнэй научна синтаксис зохёогдоогүй байһан ба синтаксисые һургуулинуудта заажа, практика дээрэ шалгаагүй тула дээрэ заагдаһанда адли һэжэглэмээр асуудалнуудые шиидхэхэ аргагүй байгаа юм.

Тиимэ тула энэ анха түрүүн гараха һуралсалай синтаксисые һургуулинуудай практика дээрэ шалгахын түлөө шамдажа гаргахань шухала гэжэ бодогдоно.

Мүн энээнтэй хамта манай республикын НИИКЭ-ын хэлэ ба литературын хэрэгые эрхилхэ эрдэмтэд бурят-монгол хэлэнэй научна синтаксис зохёолые түрүүшын шухала зорилго болгохо сагынь болоһоор үнинэй гэжэ һанагдана.

Д. МИЖИДОН

Техническэ һуралсал эмхидхэгдээ

Паровоз- бүтээлгын заводой инструментальна цех хүтэлбэрилхэ хүдэлмэришэдэй техническэ мэргэжэлые дэшэлүүлхэ тусгаар кружок эмхидхэһэн байна. Энэ кружок июлиин нэгэнһээ хүдэлмэрилжэ эхилээ. Мүнөө тэндэ 16 хүн һуралсажа, өөһэдынгөө мэргэжэл дээшэлүүлжэ байна.

Ленинградай «Пролетарска победа» гэжэ гутал оёдог фарика болбол майда түсэбһөө үлүү 13 мянган пар гутал гаргаба. Фабрикын коллектив болбол июлиин 1 хүртэр хахад жэлэйнгээ программа дээрэ 60 мянган пар гутал оёжо гаргаха уялга абаба.

Зураг дээрэ: Контрольно мастер А. А. Ефремова гэгшэ бэлэв болоһон гуталнуудые үзэжэ байна.

Н. Караваевай фото (ТАСС-эй фотохронико).

Оперно театрын барилга дээрэ

Оперо ба балетын республикын театрын байшангай барилга дээрэ газар малтажа, фундамент табиха газарай хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Барилга дээрэ шулуушан Адодин гэгшэ хүдэлмэриин һайн жэшээе харуулна. Энэ хадаа үдэртөө 3,6 кубометр кирпиисэ нияха нормотой байгаад, 5,20 кубометр хүртэр нияна. Июлиин 5-да 1200 кубометрын орондо тэдэнэр 2100 кубометр табиба. Модошо дархан Аникеев гэгшэ 14 квадратна метр модо харуулдахынгаа орондо 22 квадратна метр дүүргэнэ. Тэрэшэлэн арматурщик Чикмарев ба хамһалгын хүдэлмэришэн Левина гэгшэд баһал һайнаар хүдэлмэрилнэ. Эдэнэр өөһэдынгөө үдэр бүриин ажалай нормые хододоо үлүүб шэлэн дүүргэнэ. Театрын байшангай барилгын хүдэлмэри графигайгаа ёһоор ябана. Гэбэшье, барилгын материалнуудай саг соогоо буулгагдадаггүй дээрэһээ һамшаха ябадал гарадаг байна.

Үдэрһөө үдэртэ барилгашад болбол шэнэ сталинскэ табанжал соо республикын национальна искуствын үшөө ехээр һалбаралтын гуламта болохо энэ барилгада хамаг хүсэ шадалаа гаргажа ажаллана.

КЕРДОДА.

Бүхэсоюзна физкультурнигуудай үдэртэ бэлэдхэнэ

Тарбагатайн аймагай комсомолецууд ба союзна бэшэ залуушуул Бүхэсоюзна физкультурнигуудай үдэртэ эршэмтэй бэлэдхэл хэжэ байна. Аймагай центрын залуушуулай үүсхэлээр ба хүсөөр футбольно ба волейбольно талмайнууд байгуулагдаа.

Мүн граната шэдэхэ команда эмхидхэгдээ. Шэнээр бии болгогдоһон команданууд мүнөө үедэ ехэхэн бэлэдхэл хэжэ байха юм. Эндэ шалгаржа гарагшад Улан-Удэ городто болохо республиканска һур харбаанда хабаадалсахаар ошохо байна.

Иимэ команданууд Ехэ-Кунален, Куйтэнэй, Барыкинэй тосхонуудаар эмхидхэгдэнхэй.

И. ТАЙНОВ.

• • •

Заиграйн аймагта һүүлэй үедэ физкультурна ба спортивна хүдэлмэри һайнаар ябуулагдажа захалаа. һүүлэй мэдээнэй еһоор тус аймагай комсомолецууд ба залуушуул өөһэдынгөө хүсөөр 4 гимнастическа городок, 5 турник, 7 волейбольно площадка, граната шэдэлгын 20 гаран поли хэһэн байнад.

Илангаяа һайнаар энэ хүдэлмэри Кировэй нэрэмжэтэ колхоз ба Горхон гэжэ станциин дэргэдэхи түмэр замай частьда эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө аймагай физкультурнигууд Бүхэсоюзна физкультурнигуудай үдэртэ өөрынгөө столицада эрхим спортсменүүдые эльгээхын тула мүрысөө үнгэргэхөөр бэлэдхэл хэжэ байна.

Шатарай турнир боложо байна

Байкало-Селенгинскэ пароходствын клубта Бүхэсоюзна физкультурнигуудай үдэртэ зорюулагдаһан шатарай турнир июлиин 5-һа эхилээд үнгэргэгдэжэ байна. Эндэ түрүү һуури эзэлһэн шатаршан республиканска шатарай турнирта хабаадалсаха юм.

Гүрэндөө элбэгээр загаһа тушаана

Доодо-Ангарай загаһанай заводой коллектив үнгэрэгшэ һарын туршада эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ июниингээ даалгабари 113,8 процент дүүргэһэн байна. Тус һарада гүрэндөө тушааһан загаһанайнь 47 процент консервээр тушаагдаһан байха юм.

Яруунын нуурнуудые шэнжэлжэ байна

Иркутск Биологогеографическа научно-шэнжэлэлгын институдай экспедици тус институдай эрдэмтэн нүхэр Томилинай хүтэлбэри доро Яруунын аймаг ерэбэ. Энэ экспедици болбол тус аймагта 2 һара шахуу байха зуураа бага Сосновка ба ехэ Ярууна, Харчинска, Гунда, Исинга гэжэ нуурнуудые шэнжэлхэ ба тэрэ нуурай загаһадай биологическа илгааеынь шэнжэлжэ үзэхэһөө гадна тэрэ нуурнуудта „Амурска сезон“ гэжэ ба бусад сэнтэй загаһадые үсхэбэрилхэ аргые бэдэрхэ байна.

400 кубометр түлеэ бэлдэбэ

Осовиахимай Центральна соведэй коллектив өөһэдынгөө хүсөөр түлеэ бэлэдхээ. Энэ эмхизургаанай коллектив 15 үдэрэй туршада „Сотниково“ гэжэ түлеэ бэлэдхэлэй участогта хүдэлмэрилжэ, 400 кубометр түлеэ бэлэдхэбэ.

Эндэ илангаяа һайнаар Пачкин, Федосеев, Цибулаев, Левицкая. Бугреев гэгшэд хүдэлмэрилжэ, мүнгэн шагналда хүртэһэн байна.

КОЛХОЗНО РЫНОК ДЭЭРЭ

Улан-Удын колхозно рынок дээрэ энэ жэлэй түрүүшын хахадта манай республикын колхозууд 396 тонно мяха, 261 тонно овощь, 103 тонно загаһа, 367 тонно хартаабха, 168 тонно һүнэй продукт асаржа худалдаһан байна.

Иигэжэ колхозно рынок худалдаа наймаанайнгаа хахад жэлэй гүсэб дунда жэшээгээр 110 процент дүүргэбэ.

Июлиин 7-ой амаралтын ... Улан-Удын ипподромой зуна... зоной нээлгэ болоо. Эндэ ... мол хурдан моридой урил... болоһон байна.

Зураг дээрэ: „Сокол“ гэжэ... луу азаргые һурган ябуулжа... гаа нүхэр Ездин гэгшэ ури... анда гаража ерэһэн азаргаяа... ряад байна.

И. Красавцевай ф...

Хилын саана

Индонезидэхи дайн сэр... ябаса

ГААГА, июлиин 10. (Т... Индонезиһээ абтаһан мэдээс... ёһоор, англо-голландска сэрэ... июлиин 8-да индонезийц... эсэргүү байлдаанай операцие... гэдхэбэ. АНП агентствын дамж... хань хадаа, июлиин 5-да Ма... гэжэ арал дээрэ голландска да... ябган сэрэгэй хэһэг бууба. Х... хэдэн час үнгэрһэнэй хойно, ... нэр гэдэргээ тамаржа бусаха... тай болоһон байгаа ха.

Канададахи забастовкон...

ОТТАВА, июлиин 8. (ТА... Канадска хэблэлэй мэдээсэһ... ёһоор, Канадада забастовочно... дэлөөнүүд шангадажа байна. ... нөө үедэ (Онтарио провинции... заводуудта) резиновэ ажаүйл... риин 11 мянган хүдэлмэри... Квебек провинциин 6000 текст... щигүүд, горно ажаүйлэдбэ... 2500 хүдэлмэришэд, „Вестин... компани“ гэжэ компаниин ... хүдэлмэришэд, автомобильна ... үйлэдбэриин 4000 хүдэлмэри... ба бусад буһалгаа гаргажа ба...

Американска ажалай федер... да хабаатай түмэрзамайхидай ... мянган хүнүүдэй забастовко ... леэгдэжэ байна.

Венгридэ 80 фашистска организацинуудые тарааба

БУДАПЕШТ, июлиин 6. (ТА... Эндэ 80 фашистска организа... нуудые тарааһан тухай дотоо... хэрэгүүдэй Министрын ху... захиралта тунхаглагдаба, тэрэ... тоодо национальна политикын... хэ венгерскэ общество, „са... байшангай товарищескэ со... „христианска шэнэ национа... лига“ ба бусад ороно.

Юлийска Крайнадахи байдал

БЕЛГРАД, июлиин 6. (ТАС... Фашистска бандидуудай терр... ба Триестдэхи гражданска по... циин ябуулгада эсэргүү бур... шаалай тэмдэг боложо эхил... союзнигуудай сэрэгэй упра... ниин мэдэлдэ байгаа Юли... Крайнын „А“ зонын ажалш... виитын забастовко үргэлжэл... байна гэжэ Танюгай триест... корреспондентын мэдээсэлые ... гэлдэр Белградска радио ... жуулба.

Харюусалгата редактор **Ц. Д. ДАМДИНЖА...**

ХОЛО ОЙРЫН ХОЛБОО ХАНГАГШАД

Ажаүйлэдбэриин предприятинууд болоод колхозой бүтээн гаргаһан юумэнүүдые процентын тоогоор хэмжэжэ һуршаһан байнамди. Тиихэдэнь хэлхеэ-холбоо хангадаг хүнүүдэй хүдэлмэриие ямар аргаар багсаалтайб! Эдэнэр хэмжүүриин багсаада оросогүй ажалтайшье һаа, хэһэн хүдэлмэриингөө үрөөр ажаүйлэдбэриин предприятинууд болон колхозой амжалтые яһала хангадаг байнал.

Ахын аймагые абаад үзэбэл, хада хабсагай, хүбшэ тайга, намаг шабар —машинаар ябаха гэжэ һэдэхэһээ байтагай мореор, ябагааршье гаталжа гарашагүй нютаг юм. Үбэлэй сагта үдэр һүнигүй һалхи шуурган үлеэгээд, саһан шэдэлээд газар тэнгэри хоёр ниилэбэ гээшэ гэхээр байгаали дошхоржо, хүбэн сагаан саһан ганса тала дайдые бэшэ, мүн хүн амитанай байра буусые хүр болгон хушадаг, һандаргахы хүсэтэ һалхин телеграфай столбнууд, проволоко мэтые таһара-удара татажархидаг ушарнууд нэгэтэ бэшэ үзэгдэнэ. Иимэ болоходо ямар нэгэн колхозой гү, али ажаүйлэдбэриин предприятиин байдалда элдэб осол болодог, һуурин тосхонуудай болон город хүдөөгэй хоорондо хэлхеэ холбоон алдагдажа, һаад һамшалта дайрадаг байна.

Одоол тиимэ сагай ушархада хэлхеэ-холбооной хүдэлмэришэдэй хэмжээгүй хэрэгтэй байһаниинь эли тодоор мэдэгдэдэг. Саһанай орожо, шуурганай эхилжэ байхада хэлхеэ-холбооной линиин харуулшад ба монтёрнууд гараад, хэлхеэ холбооной нгоо утаһые хянан шалгадаг, гэмтэһэн газарыень олохо гэжэ гэтэн шэртэдэг... Тиигэ тиигэһээр эбдэрһэн юумыень оложо, заһахадань алдагдаһан холбоон бии боложо, ажал хүдэлмэриин һамшалта болюулагдадаг байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Һунгалтын болоһон 1946 оной февралиин 10-ай үдэр Ахын аймагай оршон байһан хангил хадануудай жалга соо эгээл түрүүшын самолёт ерэжэ һуугаа һэн. Тус самолет бюллетеньнүүдые асараад, дуугаа үгэлгын дүүрэтэр хүлеэжэ, һүүлээрэнь һунгалтын материалнуудые абаад, агаарта дэгдэжэ, Улан-Удэ ороһон байгаа. Энэ үдэр һалхи шуурган шууяжа, тэнгэридэ тэнсэлгүй хёморол боложо, хада хабсагайн хоорондохи харгы зам, телефонно-телеграфна линиһээ гадна, айлнуудай гэр байрые саһа хүр булажа байһан иимэ хоёр нюдэ харашагүй шэрүүн саг байба. Гэбэшье, тэрэ самолёт хэдэн зуун километр Хамар-Дабааниие дабажа, харгыгаа алдангүй сэхэ ниидэн ерээд буужа болошогүй гэжэ һанамар газарта ямаршьегүй бууһан, һүүлдэнь ябахадаа мүн мэргэжэлтэй шадамараар ниидэһэн байгаа. Тэрэ эгээл түрүүшын самолёдые тэндэхи хүн зон хүхюутэй баяртайгаар угтаһан байна.

Таба һарын урда тээ тиимэ байгаа. Ахын аймагта самолёдой ошожо бууһан ба тэндэһээ бусажа ерэһэн ябадал хэлхеэ-холбоо ябуулагшадай баатар габьяата хэрэг байһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэндэ самолёдой һууха талмай байгуулхын ехэ хүдэлмэри эхилэгдэбэ. Далайн нюрганһаа 1300 метр үндэр дээрэ байдаг орьел хадануудай дундахи шулуулиг газарые малтажа, тэрэниие тэгшэлэн жэгдэлжэ, хүшэр гэдэг хүдэлмэри хэжэ байна.

Самолёдой бууха талмай бэлэдхэлгэ энэ жэлдэ һаяар дүүрэхэ. Тиихэдэнь хүртэшэгүй холын Ахын аймагтай агаарай харилсаан нээгдэхэ юм. Мүн холын Хойто-Байгалай аймагтай харилсаан бии болохо.

Баһал урдань гар хүртэшэгүй байһан Баргажанай ба Баунтын аймагуудтай почтово-авиационно харилсаа байгуулагдаһан байна. Хадын харьял дабаануудые ба харанхы буртаг тайгануудые хүндэлэн гаталжа, шэнэ газетэнүүдые, бэшэгүүдые почтово самолёт тэндэ саг үргэлжэ абаашажа үгэдэг.

Толгойн эрьемэ, нюдэнэй эреэлжэлмэ эрид хабсагайн эрмэг дээхэнүүр гараһан субасаар ябажа хэдэн зуун морин, хэдэн олон ябган хэлхеэ-холбоошод ан агнууриин үйлэдбэридэ, загаһашадай бригада, модошондо ба малшанда газетэ, бэшэг, телеграмма мэтые зөөдэг байна. Моритойшье, ябганшье почтальон өөрын нормотой, эдыдэ хүрэхэ, тэдыдэ бусаха гэһэн түсэбтэй юм, Хэрбээ хүрэжэ ошохо болзортоо ерээгүй һаань, хүн бүхэн хүлеэһэн телеграмма гү, али бэшэгээ саг доронь абахагүй байна. Хэлхеэ-холбоошодой хүдэлмэриие багсаалха хэмжүүр одоолшье энэ гээшэл!

Хэлхеэ-холбооной хэрэгсэлнүүдые һайжаруулха ба хүгжөөхэ талаар Бурят-Монголой хэлхеэ-холбоо ябуулагшад шэнэ амжалта туйлаһан байдаг. Арбан аймагуудаар почто зөөхэ автомобильна харилсаа байгуулагдаба. Хэрбээ энээнэй урда тээ хэдэн зуун километрнүүдые почто шэрэдэг моридоор недели неделиджэ ябадаг байһан аад, мүнөө, жэшээлхэдэ. Бичурын аймаг почтоёо Улан-Удэһээ тэрэ үдэртэнь абадаг, республика дотороо эгээл холын Баунтын ба Яруунын аймагууд үглөө үдэрэнь почтоёо абадаг болонхой. Энэ жэл 22 почтово машинанууд аймагуудай хоорондо ябадаг, 4 авиалини республикын ажалшадай хэрэгсэлые хангадаг болобо.

Республикын столица болбол бүхы аймагуудтаяа телефоной, телеграфай, радиогой холбоотой. Кабанскын аймагай колхозууд радиогоор 80 процент хангагданхай. Бичурын, Тарбагатайн, Баргажанай, Хориин, Ториин, Хойто-Байгалай аймагуудай колхозууд бултадаа радиотой болохо.

Дайнай болохын урда жэл республика дотор 11550 радиоточконууд байһан байгаа. Теэд, мүнөө жэлдэ 19146 точконууд бии болгоогдохоо байна. Телефон хадаа колхозуудые сомоной соведтэй, сомоной соведүүдые аймагтай, аймагуудые республикын центртэй холбонхой байна. Энээгээр үлэ баран, Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхоз хадаа өөрынгөө подстанцитай, телефоноор бүхы бригадуудаа, фермэнүүдээ ба зарим колхознигуудайнгаа байрануудые хоорондонь холбоһон байха юм.

Сталинска табанжэлнүүдэй үедэ Зүүн хизаарта социализмын томо индустриальна форпост болоһон Улан-Удэ город болбол хэлхеэ холбооной талаар хангагдаадүй, дутагдалтай байна. Мүнөө байһан 800 номертой телефонно станци хадаа городой эрилтые хангажа оройдоошье шадахагүй байдаг.

Городой байдалда энэ болбол тон хүндүүлхэй асуудал мүн. Тус дутууе усадхахын тулада шэнэ автоматическа телефонно станци барихаяа эхилхэ гэжэ байнабди. Улан-Удын Соведүүдэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ намар тээшэ 3 дабхар байшан бүтэхэ юм. Байшанай бүтэмсөөр доторонь телефонно-станциин түхеэрэлгэ байгуулагдажа, түрүүшын ээлжээндэ 1947 он соо 4500 номерой телефонууд ажаллажа эхилхэ. Хоердохи ээлжээндэнь 5500 номер бии болохо.

Түнхэнэй аймагта Хамар-Дабаанай зэрлиг дошхон ууланuудта гэнтэ туйлай хүсэтэй һалхин хүдэлөөд абадаг юм. Һаяхан нэгэ иимэ ушар болоһон юм. Гэнтэ шанга һалхин буужа, почто тээгээд ябаһан мориие монсогод гэтэр хиидхүүлээд, орьел хабсагайнуудай хоорондохи жалгаруу унагааба, Тэрэ мори абажа почто шэрэһэн хүн гансараа энэ ахулһаа амиды гараһан байгаа.

Заиграйн, Тарбагатайн аймагуудай

Түрүү ябаһан Заиграйн, Тарбагатайн аймагуудай хэлхеэ-холбооной участогуудтай мүрысөө ябуулжа, Мухар-Шэбэрэй, участогууд һайн хүдэлмэрилдэг болобо. Тиихэдэнь Бичурын, Яруунын, Хориин хэлхеэ-холбооной конторонууд жэшээтэ һайнаар үнинһөө ажалладаг байна. Һайнаар үүргэеэ дүүргэдэг участогууд олон бии.

Зүгөөр бүгэдыень тоолоод ядалайб.

Хэлхеэ-холбоошодой дунда үнэхөөр стахановска далайсатайгаар ажалладаг хүнүүд мүн олон байха. Жэшээлхэдэ, республикын телеграфта хүдэлмэридэг бодистка Пономаренко нормоео 170-190 процент үдэр бүри дүүргэнэ. Энэ эхэнэр өөрынгөө арга шадабарида Раева гэжэ бодисткые һургажа, тэрэнь баһа нормоео үлүүбшэлэн дүүргэдэг болонхой.

Хэлхеэ-холбооной эмхи зургаануудта хүдэлмэрилэгшэдэй урда улам шанга эрилтэ табигдажа, хэхэ хүдэлмэриинь хэмжээн үргэн ехэ болонхой. Өөһэдынгөө урдахи зорилгые шэн зоригтойгоор ба габшагай түргэнөөр дүүргэжэ, шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы шадал хүсэеэ эршэдхэел, нүхэд!

А. КЕРДОДА.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактор—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жи... 4-52 (2 зв.): сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—2-64 (2 зв.)—объявлений...

Н—00659. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10...